

UN SEGLE DE LITERATURA
BALEAR A BARCELONAGabriel Janer
Manila

Escriptor

Irradiacions

enguany es compliran cent anys d'un esdeveniment d'extraordinària significació per al recobrament de la llengua i el compromís col·lectiu de reivindicar-ne la difusió i l'estudi. Faig referència al Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, inaugurat dia 13 d'octubre de l'any 1906 al Teatre Principal de Barcelona, sota la presidència d'un mallorquí il·lustre: mossèn Antoni M. Alcover, l'home de combat, l'apòstol de la llengua catalana, gairebé un patriarca bíblic. S'hi varen inscriure més de tres mil participants procedents de totes les terres de l'àmbit lingüístic i de l'estranger. Tots ells partien d'una idea unànimement compartida: la unitat de la llengua catalana i de la cultura que s'hi manifesta.

ÉS BEN CONEGUT EL PAPER QUE HI TINGUÉ MOSSÈN Alcover. En el discurs inaugural digué aquestes paraules que em plau repetir i que haurien d'estar escrites en una pedra viva perquè tothom, per vides i vides, les tingues presents. Diu: "...Sí, l'estimam, la nostra llengua, amb tota la nostra ànima. La volem així com és per la seva avior, per la seva naixença, per la seva història gloriosíssima... La volem honrada dels propis, respectada dels estranys, lliure de tot esclavatge, franca de tota tutoria, neta de tota deturpació i de tot estrangerisme, sia d'on sia. La volem potent, esplèndida, llampant, inagotable, plena d'encís i de dolçor, brollant de tot vent vida, briu i delit, coronada de totes les resplendors, magnificències, filigranes i sublimitats de l'alta literatura, escorcollada de rel, aclarida en tots conceptes i enaltida com cap altra del món per la ciència filològica..."

ELS NOSTRES POBLES S'ENARDIREN AMB LA PROPOSTA d'amor a la llengua d'aquell capellà pagès de Manacor i s'hi entusiasmen. Pel gener d'aquell mateix any un grup d'escriptors mallorquins sota el guiatge de Miquel Ferrà començaven a publicar la revista *Migjorn*, en les pàgines de la qual Miquel Costa i Llobera publicava *Als joves*, un poema programàtic escrit un any abans amb un missatge ideològic, moral i estètic dirigit als joves de les nostres terres: "Siau qui sou; mes no us tanqueu, ombrívols, / dins una llar històrica / sens horitzons. / Volau sobre les terres / enfora, amunt, com l'àguila!"

HAN PASSAT CENT ANYS D'AQUELLA EUFÒRIA. Demà, les nostres illes –les illes Balears i Pitiüses– pre-

DANIEL BOADA

"Demà, les nostres illes –les illes Balears i Pitiüses– presenten a la consideració d'aquells que vulguin apropar-se al Museu d'Història de Catalunya la collita literària d'un segle"

senten a la consideració d'aquells que vulguin apropar-se al Museu d'Història de Catalunya la collita literària d'un segle. Un poeta amic vingut a Mallorca des del Principat, en ocasió de l'acte inaugural d'aquesta exposició a sa Llotja de Palma el passat mes d'abril, va dir-me: "No es pot entendre la literatura catalana sense l'aportació que hi han fet les Illes". Llavors cal dir que *Irradiacions* va néixer amb la voluntat de marcar el recorregut pels camins que ha traçat l'activitat literària a les nostres illes durant el segle XX: cent anys durant els quals la llengua s'ha assaonat fins a esdevenir una llengua moderna que els nostres escriptors han treballat amb esmenada cura.

VULL DONAR LES GRÀCIES PERQUÈ ÉS DE RIGOR a la bona acollida que n'ha fet la conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya, a la Institució de les Lletres Catalanes, al Museu d'Història. *Irradiacions* és un viatge ple de llum. Un passeig il·luminat per l'escriptura d'homes i dones que han compartit una mateixa ànsia: la devoció per la paraula. Escriptors de verb encès han vessat el foc de les emocions, la llum dels fets, les quimeres, les vivències: la seva obra irradia la història individual i col·lectiva del darrer segle a les Balears.

LA LITERATURA ÉS A L'INTERIOR DE LA LLENGUA: fragments d'un discurs vinculat a la conquesta de la llibertat de significació. La llengua literària significa i expressa aquest procés històric, el llarg pelegrinatge de l'idioma. I he de dir que em seria difícil imaginar les nostres illes, les Balears i les Pitiüses, sense Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover, Miquel dels Sants Oliver, Àngel Ruiz i Pablo, Antoni M. Alcover, Salvador Galmés, Gabriel Alomar, Maria Antònia Salvà, Llorenç Ribet, Miquel Ferrà, Guillem Colom, Bartomeu Rosselló-Pòrcel, Francesc de B. Moll, Bernat Vidal, Llorenç Moyà, Miquel Dolç, Llorenç Villalonga, Jaume Vidal Alcover, Josep M. Llompard, Blai Bonet, Marià Villangómez, Miquel Àngel Riera, Gabriel Galmés, Andreu Vidal, Miquel Bauçà...

CENT ANYS D'IRRADIACIONS QUE S'ESCAMPEN terra endins i mar enllà. Quina serà la literatura que, d'aquí a cent anys, quan es tanqui el segle XXI, irradiarem al futur? Que segueixin les combustions, que noves veus s'aixequin. Aquest és el nostre repte.

VOLTA D'HORIZÓ

Per ara, ni 'papers' ni Estatut

J.J. Navarro
Arisa

L'actualitat és mutable, canviant i gairebé sempre poc previsible. Aquesta setmana, sense anar més lluny, havia de ser el moment d'una doble celebració catalana amb motiu de la tornada dels documents del ja famós Archivo de Salamanca i amb ocasió d'un possible pacte que deixés apla-nada la negociació i aprovació d'un nou Estatut. Tanmateix, la setmana s'acosta al final i no hi ha ni Estatut ni *papers*, i totes les possibles celebracions i reaccions s'han d'ajornar.

El més curiós de tot és que tant l'Estatut com el retorn dels *papers* semblaven coses fetes. En tot cas, es tracta de processos molt diferents, i només es poden comparar per la llarga espera i expectació que han despertat, prolongada ara per dificultats d'última hora. L'acord sobre l'Estatut és una qüestió de consens polític, i un acord d'últim moment mai no és descartable ni impossible. Molts s'estimen més pensar que aquest acord acabarà produint-se, entre d'altres coses perquè les alternatives plantegen massa angoixes i temors d'entrar en una dinàmica del tot desconeguda. Darrerament hem sentit moltes projeccions de desitjos i esperances per quan hi hagi un nou Estatut, però gairebé ningú sembla inclinat a vaticinar què passarà si cal recomençar tot el procés de zero.

La paràlització –cal esperar que temporal– del retorn dels documents de Salamanca és molt menys important, però més absurda i incomprensible. En aquest cas, no es tracta de cap estira-i-arrotonsa entre grups polítics, ni el que hi ha damunt la taula és un projecte. El retorn dels documents incautats per la força i dipositats a Salamanca no només repara una injustícia i una incongruència històrica com pot ser la legitimació del botí de guerra, sinó que també compleix amb una llei aprovada pel Parlament que no deixa lloc a ambigüitats.

ARMAMENT NUCLEAR

Jordi Graupera

Periodista

De l'Iran

Aquests dies la diplomàcia europea s'està veient la cua de tan ràpid com giravolta sobre ella mateixa a la recerca d'una solució per l'amenaça de l'Iran. El debat sobre l'armament nuclear fa dècades que és un debat sobre la capacitat tecnològica. Com ho ha estat sempre: els països estan molt interessats que els altres

països no sàpiguen com fabricar les armes que ells tenen. Els governants de l'Iran volen disposar de la tecnologia necessària per poder fer una bomba atòmica i, si pot ser, destruir tot el que els sembli bé. Saben que la grandària del seu país i l'orografia, sumats al fangar nord-americà de l'Iraq, els permeten la

gosadia de suposar que no seran envaïts mentre desenvolupen la tecnologia. Europa busca la seva oportunitat per solucionar-ho. Cal evitar, ens diem, que tinguin aquesta tecnologia. En el món interconnectat, en el món del desenvolupament tecnològic, cada cop serà més fàcil obtenir més i millors tecnologies per a la

guerra. Que és el moment de la història amb millors armes i amb les fronteres del coneixement més permeables, no ho posa en dubte ningú. És obvi que el desenvolupament polític i moral no ha estat a l'alçada del tecnològic, mai no ho ha estat gaire, avui menys. No sé quant de temps falta perquè una tecnologia amb

capacitat per destruir-ho tot pugui estar en mans de qualsevol amb prou ganes per buscar-la. Que l'Iran doni suport a grups terroristes és una cosa que ja se sap ara. Però arribarà un moment, si no és aquest, en què serà inútil contenir la tecnologia. Caldria anar pensant en alguna altra cosa millor.